

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра теорії та історії держави і права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

Наталія ВЕСЕЛОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки	<u>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</u> (назва рівня вищої освіти)
галузі знань	<u>D «Бізнес, адміністрування та право»</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальності	<u>D8 «Право»</u> (код і найменування спеціальності)
освітньо-професійної програми	<u>«Право»</u> (назва освітньо-професійної програми)
тип дисципліни	<u>обов'язкова дисципліна професійної підготовки</u>

2025 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Ірина КОЗАКОВА

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою теорії та історії держави і права
протокол № 1
від «29» серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Антон ЧУБ

Укладач: *Курилюк Юрій Богданович*, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, професор кафедри теорії та історії держави і права.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: обов'язкова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: вивчення дисципліни *«Конституційне право України»* доцільне після оволодіння здобувачами вищої освіти базовими знаннями з правознавства, логіки та критичного мислення, основ теорії та історії держави і прав, уміння висловлювати свою думку, будувати аргументацію та робити обґрунтовані висновки, а також основами загальної етики та правової культури.

Предметом вивчення навчальної дисципліни *«Конституційне право України»* є фундаментальні суспільні відносини, які визначають засади конституційного ладу, державного суверенітету та народовладдя, закріплюють засадничі елементи правового статусу людини і громадянина, систему гарантій їхніх прав і свобод, а також регламентують форму державного та територіального устрою, принципи організації, компетенцію, порядок формування та взаємодію органів публічної влади, включаючи законодавчу, виконавчу, судову гілки та інститут місцевого самоврядування.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться **150 годин (5 кредитів ECTS)**.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни *«Конституційне право України»* є формування знань, вмінь і практичних навиків у сфері загального розуміння конституційного права, як галузі права, галузі законодавства, юридичної науки та навчальної дисципліни, Конституції України та її розвитку, конституційного ладу та його співвідношення з суспільним та державним ладом, основ правового статусу людини і громадянина, конституційних прав та свобод людини і громадянина, виборів та референдуму, конституційної системи органів державної влади та їх повноважень, територіального устрою.

Основне завдання навчальної дисципліни *«Конституційне право України»* полягає у забезпеченні глибокого засвоєння студентами теоретичних засад вітчизняного конституціоналізму, сутності державного суверенітету, народовладдя та конституційного ладу, а також у формуванні стійких практичних навичок аналізу, тлумачення та застосування норм Конституції України і чинного законодавства, розвитку юридичного мислення для ефективного захисту конституційних прав, свобод і обов'язків людини і громадянина, розуміння механізмів функціонування, взаємодії та стримувань і противаг у системі органів публічної влади, включаючи законодавчу, виконавчу, судову гілки та інститут місцевого самоврядування, що в сукупності гарантує високий рівень професійної компетентності майбутніх юристів в умовах сучасного державотворення та європейської інтеграції.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Конституційне право України» забезпечує набуття здобувачами освіти компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
ЗК14	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК15	Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК03	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК06	Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.
СК07	Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
СК08	Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.
СК09	Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.
СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН02	Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.
ПРН05	Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
ПРН18	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
ПРН19	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
ПРН20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р		л	сем.	пз	лаб.	с. р
Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна	12	2	4			6	14	1	1			12
Тема 2. Конституція – основний закон України	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 3. Конституційний лад України	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 4. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 5. Народне волевиявлення	14	2	4			8	15	1	2			12
Тема 6. Конституційно- правовий статус Президента України	18	4	6			8	17	1	2			14
Тема 7. Конституційно- правовий статус Верховної Ради України	18	4	6			8	17	1	2			14
Тема 8. Конституційно- правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади	16	4	4			8	15	1	2			12
Тема 9. Конституційно- правові основи здійснення правосуддя в Україні	16	4	4			8	15	1	2			12
Тема 10. Територіальний устрій України	14	2	4			8	15	1	2			12
Усього годин	150	28	44	0	0	78	150	10	16	0	0	124

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна

Поняття, предмет і метод конституційного права. Система галузі конституційного права. Конституційно-правові відносини. Джерела конституційного права України. Конституційне право як наука та навчальна дисципліна. Співвідношення конституційного права з іншими галузями права

Тема 2. Конституція – основний закон України

Поняття конституції, конституціоналізму та світові етапи конституційного розвитку. Види конституцій. Зміст, функції та порядок прийняття конституції. Структура та зміст Конституції України. Властивості конституції.

Тема 3. Конституційний лад України

Поняття та сутність конституційного ладу. Основні засади (принципи) конституційного ладу України. Закріплення конституційного ладу в Конституції України. Гарантії конституційного ладу в Україні.

Тема 4. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина

Поняття та класифікація прав людини. Поняття, основи та принципи громадянства як базису реалізації прав і обов'язків людини. Основні обов'язки громадян України. Конституційні гарантії та система захисту прав людини. Конституційні засади обмеження прав і свобод людини в умовах особливих правових режимів.

Тема 5. Народне волевиявлення

Поняття виборів та їх соціальна функція. Виборче право і виборча система України. Конституційні принципи виборчого права України. Виборчий процес і його види. Поняття, соціальна функція та види референдумів.

Тема 6. Конституційно-правовий статус Президента України

Інститут президентства в Україні. Компетенція Президента України. Обрання Президента України та припинення його повноважень. Відповідальність Президента України. Взаємодія Президента України з іншими гілками влади.

Тема 7. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України

Поняття, ознаки та види парламентів. Конституційний склад та структура Верховної Ради України. Компетенція Верховної Ради України. Основні організаційно-правові форми діяльності Верховної Ради України. Законодавчий процес та інші парламентські процедури.

Тема 8. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади

Поняття, ознаки, функції та система органів виконавчої влади в Україні. Елементи конституційно-правового статусу Кабінету Міністрів України. Повноваження Кабінету Міністрів України. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Місцеві органи виконавчої влади: система, порядок формування, повноваження.

Тема 9. Конституційно-правові основи здійснення правосуддя в Україні

Конституційні засади правосуддя. Конституційний суд як єдиний орган конституційної юрисдикції. Роль і місце судів у системі органів державної влади. Функціональне призначення прокуратури в механізмі забезпечення правосуддя. Загальні засади функціонування інституту адвокатури в Україні.

Тема 10. Територіальний устрій України

Адміністративно-територіальний устрій України: поняття, принципи та система. Державний кордон як основна складова територіального устрою держави. Система адміністративно-територіального устрою України. Правовий статус адміністративно-територіальних одиниць.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна	2	1
2	Тема 2. Конституція – основний закон України	2	1
3	Тема 3. Конституційний лад України	2	1
4	Тема 4. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина	2	1
5	Тема 5. Народне волевиявлення	2	1
6	Тема 6. Конституційно-правовий статус Президента України	4	1
7	Тема 7. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України	4	1
8	Тема 8. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади	4	1
9	Тема 9. Конституційно-правові основи здійснення правосуддя в Україні	4	1
10	Тема 10. Територіальний устрій України	2	1
Усього годин		28	10

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна	4	1
2	Тема 2. Конституція – основний закон України	4	1
3	Тема 3. Конституційний лад України	4	1
4	Тема 4. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина	4	1
5	Тема 5. Народне волевиявлення	4	2
6	Тема 6. Конституційно-правовий статус Президента України	6	2
7	Тема 7. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України	6	2
8	Тема 8. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади	4	2
9	Тема 9. Конституційно-правові основи здійснення правосуддя в Україні	4	2
10	Тема 10. Територіальний устрій України	4	2
Усього годин		44	16

8. План семінарських занять

Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна

Мета: засвоєння знань про предмет, методи та систему конституційного права як галузі, науки та дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Що становить поняття, предмет і метод конституційного права України?
2. З яких елементів складається система галузі конституційного права України?
3. Які особливості мають конституційно-правові відносини, їх суб'єкти та об'єкти?
4. Як співвідноситься конституційне право України як наука та навчальна дисципліна?
5. У чому полягає співвідношення конституційного права з іншими галузями права України?

Тема 2. Конституція – основний закон України

Мета: освоєння знань про сутність, юридичні властивості, функції та структуру Конституції України як Основного Закону держави, а також про порядок її охорони та внесення змін.

Питання для обговорення:

1. Що становить поняття, сутність та функції Конституції України як Основного Закону держави?
2. З яких елементів складається структура Конституції України та які її основні юридичні властивості?
3. Які особливості має конституційний процес в Україні та який порядок внесення змін до Конституції України?
4. Як забезпечується правова охорона Конституції України та у чому полягає принцип прямої дії її норм?
5. У чому полягає співвідношення та відмінність між юридичною (формальною) та фактичною Конституцією?

Тема 3. Конституційний лад України

Мета: формування знань про сутність, засади та структуру конституційного ладу України, його політичну, економічну, соціальну та гуманітарну основи, а також про правові механізми його захисту.

Питання для обговорення:

1. Що становить поняття, сутність та структура конституційного ладу України?
2. У чому полягає правовий зміст засад конституційного ладу (суверенітет, демократизм, соціальна та правова держава)?
3. Які особливості мають політична та ідеологічна основи конституційного ладу України (поділ влади, багатопартійність)?
4. Як врегульовані економічна, соціальна та екологічна основи конституційного ладу України (форми власності, захист довкілля)?
5. У чому полягають правові засади, форми та механізми захисту конституційного ладу України від протиправних посягань?

Тема 4. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина

Мета: оволодіння знаннями про конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні, класифікацію, зміст та гарантії прав і свобод, а також про систему конституційних обов'язків та межі їх обмеження.

Питання для обговорення:

1. Що становить поняття, структура та принципи конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні?
2. За якими критеріями класифікуються конституційні права і свободи та у чому полягає відмінність між правами людини і правами громадянина?
3. Які особливості мають окремі групи прав (особисті, політичні, економічні, соціальні, культурні та екологічні)?
4. Які конституційні обов'язки покладено на особу в Україні та якими є межі й умови тимчасового обмеження прав і свобод?
5. З яких елементів складається система юридичних гарантій та правових механізмів захисту конституційних прав і свобод в Україні?

Тема 5. Народне волевиявлення

Мета: засвоєння знань про конституційно-правові форми безпосередньої демократії в Україні, сутність, принципи та види референдумів і виборів, а також про правові засади їх організації та проведення.

Питання для обговорення:

1. Що становить поняття, форми та конституційно-правові засади народного волевиявлення в Україні?
2. Які існують види референдумів, яка процедура їх проведення та які питання заборонено виносити на всеукраїнський референдум?
3. На яких конституційних принципах базується виборче право України та у чому полягає їх правовий зміст?
4. Які особливості мають конституційно-правовий статус виборців та правові вимоги (цензи) до кандидатів на виборах?
5. Які особливості мають інші форми безпосередньої демократії (мирні зібрання, громадські обговорення, місцеві ініціативи)?

Тема 6. Конституційно-правовий статус Президента України

Мета: засвоєння знань про конституційно-правову природу інституту президентства в Україні, порядок обрання та припинення повноважень Президента, його функції, компетенцію, а також систему актів, які він видає.

Питання для обговорення:

1. Що становить поняття, сутність та особливості конституційно-правового статусу Президента України як глави держави?
2. Яким є конституційний порядок обрання Президента України та які правові вимоги висуваються до кандидатів на цей пост?
3. Які основні повноваження має Президент України у сферах національної безпеки, оборони, зовнішньої політики та взаємодії з іншими гілками влади?
4. Які юридичні властивості мають акти Президента України та у чому полягає сутність процедури їх контрасигнації?
5. Які існують конституційні підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України, зокрема процедура імпічменту?

Тема 7. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України

Мета: засвоєння знань про конституційно-правову природу, структуру, функції та повноваження Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади, а також про правовий статус народних депутатів та організацію законодавчого процесу.

Питання для обговорення:

1. Що становить поняття, сутність та особливості конституційно-правового статусу Верховної Ради України?
2. Якою є внутрішня структура парламенту та яку роль відіграють Голова Верховної Ради, комітети і депутатські фракції (коаліція)?
3. З яких основних етапів (стадій) складається законодавчий процес в Україні?
4. У чому полягають основні функції Верховної Ради України та які їх межі?
5. Які особливості має конституційно-правовий статус народного депутата України?

Тема 8. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади

Мета: оволодіння знаннями про конституційно-правову природу, порядок формування, склад, компетенцію та відповідальність Кабінету Міністрів України, а також про систему та правові засади діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади.

Питання для обговорення:

1. Які особливості конституційно-правового статусу Кабінету Міністрів України?
2. Яким є конституційний порядок формування українського Уряду?
3. Які основні повноваження має Кабінет Міністрів України у сферах економіки і оборони?
4. Перед ким Кабінет Міністрів України є відповідальним, підконтрольним та звітним згідно з вимогами Конституції України та як оформлюється його відставка?
5. Які особливості мають конституційний статус, види та повноваження центральних органів виконавчої влади та місцевих державних адміністрацій в Україні?

Тема 9. Конституційно-правові основи здійснення правосуддя в Україні

Мета: формування знань про конституційні засади правосуддя, судову систему, статус суддів та органи конституційної юрисдикції.

Питання для обговорення:

1. На яких основних конституційних принципах (засадах) базується здійснення правосуддя в Україні та у чому полягає їх правовий зміст?
2. Як побудована система судів загальної юрисдикції в Україні відповідно до принципів територіальності, спеціалізації та інстанційності?
3. Які особливості має конституційно-правовий статус суддів, порядок їх призначення, а також повноваження органів суддівського врядування?
4. У чому полягає унікальність правового статусу Конституційного Суду України?
5. Яким є порядок звернення до Конституційного Суду України та як на практиці реалізується інститут конституційної скарги?

Тема 10. Територіальний устрій України

Мета: засвоєння знань про принципи побудови, структуру та особливості елементів системи адміністративно-територіального устрою.

Питання для обговорення:

1. Що становить поняття, сутність та значення територіального устрою держави?
2. У чому полягає унітарність України?
3. Які адміністративно-територіальні одиниці територіального устрою України?
4. У чому полягають особливості конституційно-правового статусу Автономної Республіки Крим як невіддільної автономної частини України?
5. Який спеціальний статус встановлено Конституцією України для міст Києва та Севастополя і чим обумовлена ця специфіка?

9. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

10. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

11. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна	6	12
2	Тема 2. Конституція – основний закон України	8	12
3	Тема 3. Конституційний лад України	8	12
4	Тема 4. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина	8	12
5	Тема 5. Народне волевиявлення	8	12
6	Тема 6. Конституційно-правовий статус Президента України	8	14
7	Тема 7. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України	8	14
8	Тема 8. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади	8	12
9	Тема 9. Конституційно-правові основи здійснення правосуддя в Україні	8	12
10	Тема 10. Територіальний устрій України	8	12
Усього годин		78	124

12. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої здобувач вищої освіти опановує навчальну дисципліну в час, вільний від навчальних занять, під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Метою самостійної роботи з дисципліни «Конституційне право України» є засвоєння у повному обсязі навчальної програми, розвиток компетентностей, формування здатності бути активним учасником освітнього процесу, уміння самостійно опановувати теоретичні й практичні знання (у т.ч. із застосуванням сучасних інформаційних технологій), що спрямовані на поглиблення знань про конституційний лад і владу, розвиток навичок аналізу законодавства та практики Конституційного суду України.

Самостійна робота здійснюється у формі: виконання домашніх завдань; підготовки доповідей, рефератів, есе з визначених тем; робота як з нормативно-правовими актами національного законодавства, так і з міжнародно-правовими актами; доопрацювання матеріалів лекції шляхом пошуку додаткової спеціалізованої літератури та опрацювання нормативно-правових актів; робота з інформаційними мережами; опрацювання додаткової спеціалізованої літератури; складання конспектів тем, що виносяться на самостійне вивчення, вирішення тематичних кросвордів.

Всі завдання самостійної роботи поділяються на обов'язкові та вибіркові. До обов'язкових належать завдання, які студенти мають виконувати обов'язково впродовж вивчення дисципліни. Вибіркові включають альтернативні завдання, серед яких здобувач на власний розсуд обирає конкретні завдання з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Нижче подано варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів денної форми навчання, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно виконати один з таких варіантів:

Варіант 1.

Підготуйте аналітичний огляд принципів конституційного права України з урахуванням новітніх змін законодавства та європейських стандартів.

Варіант 2.

Підготуйте реферат про підстави набуття та припинення громадянства України та особливості реалізації конституційних прав і обов'язків різними категоріями осіб.

Варіант 3.

Підготуйте аналітичний огляд рішень Конституційного Суду України щодо захисту конституційних прав і свобод людини в умовах дії воєнного стану.

Варіант 4.

Підготуйте аналітичний есей про систему стримувань і противаг у механізмі державної влади України та проблеми її функціонування на сучасному етапі.

Варіант 5.

Підготуйте огляд судової практики Верховного Суду щодо захисту виборчих прав громадян та особливостей організації виборчого процесу.

Варіант 6.

Підготуйте аналітичний огляд конституційно-правового статусу Президента України та особливостей його взаємодії з Кабінетом Міністрів України.

Варіант 7.

Підготуйте огляд законодавчих засад та інституційних механізмів забезпечення національної безпеки й оборони України через призму конституційних норм.

Варіант 8.

Підготуйте аналітичний огляд повноважень Верховної Ради України у сфері здійснення парламентського контролю, включаючи аналіз практичного прикладу.

Варіант 9.

Підготуйте огляд конституційних засад місцевого самоврядування в Україні та реформи територіальної організації влади в контексті європейської інтеграції.

Варіант 10.

Підготуйте аналітичний огляд рішення ЄСПЛ проти України, яке суттєво вплинуло на зміну національного конституційного законодавства або судової практики.

Варіанти контрольної роботи (для заочної форми здобуття освіти)

Нижче подано варіанти завдань для контрольної роботи, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно обрати варіант та виконати наведені завдання. Вимоги до контрольної роботи: 8–12 сторінок тексту (*шрифт Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал – 1*). Слід опрацювати щонайменше 10–12 джерел. Використання класичних праць з конституційного права обов'язкове. Дотримання принципів академічної доброчесності – засадничий принцип навчання. Здійснюйте коректне цитування використаних джерел. Заборонено плагіат: текст має бути оригінальним, з власним аналітичним та методологічним осмисленням. Максимальна кількість балів за виконану контрольну роботу – 50 балів.

Варіант 1.

1. Розкрийте предмет та методи регулювання конституційного права України як комплексної та провідної галузі права.
2. Охарактеризуйте систему джерел конституційного права України та визначте в ній місце рішень Конституційного Суду України.

Варіант 2.

1. Проаналізуйте юридичні властивості Конституції України як Основного Закону держави та розкрийте зміст її найвищої юридичної сили.
2. Розкрийте сутність та практичне значення принципу прямої дії норм Конституції України при захисті прав і свобод громадян.

Варіант 3.

1. Проаналізуйте сутність поняття «конституційний лад» та охарактеризуйте засади політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності в Україні.
2. Розкрийте зміст принципу поділу державної влади в Україні на законодавчу, виконавчу та судову гілки.

Варіант 4.

1. Охарактеризуйте конституційно-правову класифікацію прав і свобод людини і громадянина в Україні.
2. Проаналізуйте зміст статті 64 Конституції України щодо можливості та меж тимчасового обмеження прав людини в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

Варіант 5.

1. Розкрийте конституційно-правову сутність та види референдумів як форми безпосереднього народного волевиявлення в Україні.
2. Охарактеризуйте основні конституційні принципи виборчого права України та механізми їх практичної реалізації.

Варіант 6.

1. Розкрийте особливості конституційно-правового статусу Президента України як глави держави та гаранта державного суверенітету.
2. Охарактеризуйте повноваження Президента України у сфері національної безпеки, оборони та зовнішньополітичної діяльності держави.

Варіант 7.

1. Проаналізуйте конституційний статус Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади та її внутрішню структуру.
2. Розкрийте зміст та основні стадії законодавчого процесу в Україні – від законодавчої ініціативи до набрання законом чинності.

Варіант 8.

1. Охарактеризуйте конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України як вищого органу у системі органів виконавчої влади.
2. Розкрийте порядок формування Кабінету Міністрів України та проаналізуйте правові форми взаємодії Уряду з Верховною Радою України.

Варіант 9.

1. Проаналізуйте фундаментальні конституційні засади (принципи) здійснення правосуддя в Україні.
2. Розкрийте правовий статус Конституційного Суду України та сутність інституту конституційної скарги.

Варіант 10.

1. Охарактеризуйте конституційні принципи та засади побудови системи територіального устрою України.
2. Визначте особливості конституційно-правового статусу Автономної Республіки Крим та міст зі спеціальним статусом (Києва та Севастополя) у складі унітарної України.

13. Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розширення професійних компетентностей та академічної доброчесності.

Рекомендовані платформи:

- Coursera (Chemerinsky on Constitutional Law – The Structure of Government: <https://www.coursera.org/learn/chemerinsky-on-constitutional-law-structure-of-government>; Refugee & Asylum Advocacy: Legal Frameworks for Protection: <https://www.coursera.org/learn/refugee-asylum-advocacy>; Громадянство та верховенство права: <https://www.coursera.org/learn/citizenship-rule-of-law>);

- Prometheus (Вступ до конституційного права: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/constitutional-law-intro/>; Ефективна взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/effective-local-governance/>; Права людини для держслужбовців: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/human-rights-for-civil-servants/>).

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти.

14. Питання для підготовки до підсумкового контролю (екзамен)

1. Що саме становить предмет регулювання конституційного права України та якими методами воно впливає на суспільні відносини?
2. Яким чином класифікуються джерела конституційного права України та яке місце серед них посідають рішення Конституційного Суду України?
3. З яких елементів складається структура конституційно-правової норми та які специфічні риси відрізняють її від норм інших галузей права?
4. Хто виступає суб'єктами конституційно-правових відносин та які особливості притаманні їхній правосуб'єктності?
5. У чому полягає сутність, завдання та методологія конституційного права як юридичної науки?
6. Які юридичні властивості Конституції України визначають її особливе місце та найвищу юридичну силу в правовій системі?
7. Як на практиці реалізується принцип прямої дії норм Конституції України при захисті прав людини в судах?
8. Яким є чинний порядок внесення змін до Конституції України та чому Розділи I, III і XIII мають підвищений рівень захисту від змін?
9. У чому полягає відмінність між юридичною та фактичною Конституцією держави?
10. Які функції (політичну, юридичну, ідеологічну тощо) виконує Конституція України у сучасному суспільстві?

11. Що становить зміст поняття «конституційний лад» та які засади утворюють його основу в Україні?
12. Як у Конституції України розкривається зміст принципів суверенітету, демократизму та правової держави?
13. У чому полягає практичне втілення принципу поділу державної влади на законодавчу, виконавчу та судову в Україні?
14. Як Конституція України гарантує та обмежує засади політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності (плюралізму)?
15. Яким чином визначається та захищається конституційний статус державної мови та мов національних меншин в Україні?
16. За якими критеріями класифікуються конституційні права і свободи людини і громадянина в Україні?
17. У чому полягає сутність та відмінність між конституційними правами людини і конституційними правами громадянина?
18. За яких особливих умов (наприклад, воєнний або надзвичайний стан) і які саме права людини можуть бути тимчасово обмежені згідно зі ст. 64 Конституції України?
19. Які конституційні обов'язки покладено на людину і громадянина в Україні та яка відповідальність передбачена за їх невиконання?
20. Які національні та міжнародні правові механізми гарантують захист конституційних прав і свобод людини в Україні?
21. Які існують конституційні форми безпосередньої (прямої) демократії в Україні та в чому їхня правова сутність?
22. Які види референдумів передбачені законодавством України та які питання категорично заборонено виносити на всеукраїнський референдум?
23. На яких конституційних принципах базується виборче право України та як забезпечується їх реалізація під час голосування?
24. Які вимоги (цензи) висуває Конституція України до кандидатів у народні депутати та на пост Президента України?
25. У чому полягає конституційне право громадян на мирні зібрання, мітинги, походи і демонстрації та який порядок їх організації встановлено?
26. Чому Конституція України визначає Президента як главу держави та гаранта державного суверенітету, а не як очільника виконавчої влади?
27. Які саме повноваження Президента України у сфері національної безпеки, оборони та зовнішньої політики є ключовими?
28. Яким чином здійснюється конституційна процедура усунення Президента України з поста в порядку імпічменту?
29. Які види актів видає Президент України та за яких умов вони потребують скріплення підписами Прем'єр-міністра та міністра (контрасигнації)?
30. У яких чітко визначених Конституцією випадках Президент України має право достроково припинити повноваження Верховної Ради України?
31. Чому Верховна Рада України визначена як єдиний орган законодавчої влади та яка її внутрішня структура?
32. З яких основних етапів складається законодавчий процес в Україні – від законодавчої ініціативи до набрання законом чинності?
33. У чому полягає сутність та межі здійснення Верховною Радою України функції парламентського контролю?
34. Що таке депутатський індемнітет та депутатська недоторканність у сучасному конституційному праві України?
35. Які існують конституційні підстави для дострокового припинення повноважень народного депутата України?
36. Яким є конституційний порядок формування Кабінету Міністрів України та яка роль парламентської коаліції у цьому процесі?

37. Перед ким Кабінет Міністрів України є відповідальним, підконтрольним та звітним згідно з вимогами Конституції України?
38. Які повноваження має Кабінет Міністрів України у сфері проведення фінансової, економічної та соціальної політики держави?
39. Як побудована система центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні та як вони взаємодіють між собою?
40. Які конституційні функції виконують місцеві державні адміністрації та як здійснюється контроль за їхньою діяльністю?
41. На яких фундаментальних конституційних принципах (засадах) базується судочинство в Україні?
42. Як побудована система судів загальної юрисдикції в Україні відповідно до принципу територіальності та спеціалізації?
43. Який конституційний статус має Вища рада правосуддя та які ключові функції вона виконує в судовій системі?
44. У чому полягає унікальність правового статусу Конституційного Суду України як єдиного органу конституційної юрисдикції?
45. Що таке інститут конституційної скарги та за яких умов громадянин чи юридична особа може звернутися до Конституційного Суду України?
46. Які засади та принципи утворюють основу системи територіального устрою України згідно з Розділом IX Конституції?
47. Чому Україна за своєю формою територіального устрою є унітарною державою та як це закріплено в Основному Законі?
48. З яких адміністративно-територіальних одиниць трьох рівнів (громада, район, область) складається сучасна система устрою України?
49. У чому полягають особливості конституційно-правового статусу Автономної Республіки Крим як невіддільної частини України?
50. Який спеціальний статус встановлено Конституцією України для міст Києва та Севастополя і чим він обумовлений?

15. Методи навчання

Методи навчання на лекціях: вербальний метод – подається фактичний матеріал, висвітлюються положення нормативно-правових актів тощо (лекція, дискусія, консультація, обговорення тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації, метод демонстрацій та інші); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); інформаційно-пояснювальний метод (надання інформації законодавчого, адміністративного, практичного характеру, статистичної інформації тощо); кейс-метод (обговорення проблеми реалізації норм міграційного права, застосування положень законодавства, практика підготовки юридичної документації, судової практики тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій тощо); пошуковий метод.

16. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Конституційне право України» використовуються такі методи оцінювання:

для поточного контролю: у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), вирішення кросвордів, контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо.

для підсумкового контролю: проведення підсумкового контролю (усна та/або письмова відповідь, тестування тощо).

17. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Конституційне право України» є підсумковий контроль – екзамен.

18. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного та підсумкового контролю знань відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «Конституційне право України» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів (від – до)
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	
Самостійна робота	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти ([https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-otsiniuvannia-znan-zdobuvachiv-\(red-2021\).pdf](https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-otsiniuvannia-znan-zdobuvachiv-(red-2021).pdf)).

Порядок зарахування результатів неформальної освіти

Результати проходження онлайн-курсів можуть бути зараховані як складова самостійної роботи за заявою здобувача в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf>).

Максимальна кількість балів – до **10 балів** у межах самостійної роботи.

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за екзамен з початкової дисципліни «Конституційне право України» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно з таблицею:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проєкту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

19. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60										Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Самостійна робота	
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів
											100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

20. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Конституційне право України» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

21. Рекомендована література

1. Афанасьєва М.В., Мішина Н.В. Сучасні тенденції українського конституціоналізму: навч.-метод. посіб. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 114 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/abedc373-5265-4df4-9fcf-57c935ebd264/content>
2. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
3. Конституційне право України: підручник. 11-е вид.: (присвяч. 30-ій річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ») перероб. і доп. Ужгород: РІК-У, 2023. 536 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/1bac_pravo/Konstytutsiyne-pravo_2023.pdf
4. Конституційне право України: навч.-метод. посібн. для здобувачів вищої освіти / [Д.С. Терлецький, М.В. Афанасьєва, Ю.Д. Батан та ін.]. Одеса: НУ «ОЮА», 2020. 242 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d70bc13f-bf61-4bff-a550-0901a7d7c88d/content>
5. Конституційне право України: підручник / за заг. ред. Т.М. Слінько. Харків: Право, 2021. 592 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/images/files/p_KPU-2021.pdf
6. Курилюк Ю.Б. Значення державного кордону для забезпечення правопорядку в Україні. *Актуальні проблеми держави і права*. 2021. Вип. 90. С. 83–88. URL: <https://apdp.in.ua/v90/13.pdf>
7. Курилюк Ю.Б. Конституційні засади кримінологічного забезпечення прикордонної безпеки України. *Конституційно-правові академічні студії*. 2019. № 2. С. 83–88. URL: <https://konstlegalstudies.com.ua/wp-content/uploads/2020/12/12-1.pdf>
8. Курилюк Ю.Б. Правовий захист від загроз із тимчасово окупованої території України *Migration & Law*. 2023. Vol. 3 (issues 5-6). pp. 5–13. URL: <https://doi.org/10.32752/2786-5185-2023-3-5-6-5-12>
9. Савчин М.В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму: монографія. 2-ге вид., допов. Київ: ВД «Гельветика», 2020. 648 с.
10. Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 556 с. URL: <https://nsj.gov.ua/files/1562065972Конституційне%20право%20України.%20Повний%20курс.pdf>
11. Тертишник В.М. Конституція України: наук.-практ. комент. Київ: Алерта, 2022. 430 с.
12. Конституційне право: підручник / за заг. ред. М.І. Козюбри. Київ: Ваїте, 2021. 528 с. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_0.pdf
13. Конституційне право: навч. посіб. / за заг. ред. В.О. Кучера. Львів: ЛьвДУВС, 2024. 452 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/8388/1/КП_макет.pdf
14. Romanenko K., Chmielarz P., Kuryliuk Y. et al. A Systematic Review of Constitutional Regulation of Martial Law and Its Impact on Citizens' Rights. *Global Prosperity*. 2025. Vol. 5(3). pp. 79–102. URL: <https://www.gprosperity.org/index.php/journal/article/view/180>